

Delaktighet och samarbete

En studie om det kooperativa
lärandet ur ett lärarperspektiv

Amanda Clang

Handledare
Tina Kindeberg

Lunds universitet
Sociologiska institutionen
Avdelningen för pedagogik

Abstrakt

Arbetets art: Kandidatuppsats, 15 hp.

Sidantal: 38

Titel: Delaktighet och samarbete: en studie om kooperativt lärande ur ett lärarperspektiv

Författare: Amanda Clang

Handledare: Tina Kindeberg

Datum: 2020-06-09

Sammanfattning: Syftet med studien var att undersöka hur det kooperativa lärandet i undervisningen har förändrat elevers delaktighet och samarbete i klassrummet ur ett lärarperspektiv. Undersökningen bygger på en kvalitativ metod och en deduktiv ansats, i detta fall intervjuundersökningar. Intervjuerna har bestått av fyra stycken intervjuer med fyra olika lärare, på separata utvalda skolor. Resultatet har analyserats med hjälp av en innehållsanalys för att söka efter tema, likheter samt olikheter. Resultatet och analysen visar att lärarnas upplevelse av det kooperativa lärandet i undervisningen är övervägande positivt samt att det bidrar till att eleverna blir mer delaktiga i sitt lärande då det ökar samarbetet i klassrummet ökar. Studiens slutsats är att lärare som använder det kooperativa lärandet i sin undervisning har sett en förändring gällande elevernas delaktighet, samarbete samt sociala utveckling.

Nyckelord: kooperativt lärande, delaktighet, samarbetsinlärning, sociokulturellt perspektiv, social utveckling.

Abstract

Type of study: Bachelor's thesis, 15 hp.

Number of pages: 38

Title: Participation and collaboration: A study of cooperative learning from a teachers perspective

Author: Amanda Clang

Supervisor: Tina Kindeberg

Date: 2020-06-09

Summary: The purpose of the study is to investigate how cooperative learning in teaching has changed student participation and collaboration in the classroom from a teacher perspective. The survey is based on a qualitative method and a deductive approach, in this case interview surveys. The interviews consisted of four interviews with four different teachers, at separately selected schools. The results have been analyzed with the help of a content analysis where I searched for theme, similarities, and differences. The results and analysis show that the teachers' experience of cooperative learning in teaching is predominantly positive and that it contributes to students becoming more involved in their learning as it increases collaboration in the classroom. The conclusion of the study is that teachers who use cooperative learning in their teaching have seen a change in student participation, collaboration, and social development.

Keywords: Cooperative learning, participation, collaboration, sociocultural perspective, social development.

Innehåll

Förord	i
1.0 Inledning	1
1.1 Bakgrund.....	1
1.2 Det kooperativa lärandet	2
1.3 Syfte.....	3
1.3.1 Frågeställningar	3
1.4 Strukturer inom det kooperativa lärandet	3
1.4.1 Begrepp inom kooperativt lärande	4
2.0 Teoretiska utgångspunkter	6
2.1 Sökning & urval av litteratur.....	6
2.1.1 Källkritik.....	6
2.2 Tidigare forskning.....	7
2.3 Sociokulturellt perspektiv	9
2.3.1 Vikten av kommunikation i det sociokulturella perspektivet.....	10
2.3.2 Lärande som lek i undervisningen.....	11
2.3.3 Medierat lärande	11
2.4 Positivt ömsesidigt beroende	12
2.5 Sammanfattning av det sociokulturella perspektivet	12
3.0 Metodologiska utgångspunkter	13
3.1 Val av metod	13
3.2 Urval	14
3.3 Etiska överväganden.....	15
3.4 Genomförande	17
3.5 Kvalité	18
3.6 Metoddiskussion.....	19
3.6.1 Intervjudiskussion.....	20
4.0 Resultat och analys.....	21
4.1 Ökad delaktighet.....	21
4.1.1 Analytiska reflektioner	22
4.2 Ämnesspecifika begrepp inom kooperativt lärande.....	24
4.2.1 Analytiska reflektioner	25
4.3 Matematik i det kooperativa lärandet.....	27

4.3.1 Analytiska reflektioner	29
<i>4.4 Samarbete och social utveckling</i>	<i>30</i>
4.4.1 Analytiska reflektioner	32
<i>4.5 Lärarens engagemang - ett krav i det kooperativa lärandet.....</i>	<i>33</i>
4.5.1 Analytiska reflektioner	34
5.0 Diskussion	35
5.1 Slutsats	37
5.2 Vidare forskning	38
Referenser.....	39
Bilagor.....	a

Förord

Kandidatuppsatsen är skriven av mig, Amanda Clang vid Lunds universitet. Det har varit intensiva veckor med hårt arbete. Det har krävts disciplin att göra undersökningen på distans, intervjuer såväl som handledarmöten. Ett stort tack till samtliga intervjupersoner som ställt upp i min undersökning, utan er hade det inte varit möjligt.

Jag skulle vilja börja med att tacka min handledare Tina Kindeberg för stöttning och goda råd under arbetets gång. Därefter skulle jag vilja tacka mina fantastiska kurskamrater, Andrea, Eyja, Hanna, Johanna och Lina. Ni har gett mig otroligt mycket stöd och pepp! Tack till mina bästa vänner som hjälpt mig att läsa mitt arbete, peppat mig och gett värdefull feedback, ni vet vilka ni är! Därefter vill jag tacka min andra halva Benjamin, som varje dag stöttat och pushat mig samt haft tålamod med alla mina böcker utspridda över vårt köksbord. Avslutningsvis vill jag tacka mig själv för ett hårt och omsorgsfullt arbete.

1.0 Inledning

I detta avsnitt kommer undersökningens bakgrund, syfte och huvudsakliga frågeställningar att presenteras. Jag kommer också att beskriva vad det kooperativa lärandet i undervisningen har för funktion, syfte och mål. En kort presentation kommer också att göras av de tillhörande strukturerna och begrepp som används inom det kooperativa lärandet.

1.1 Bakgrund

Dagens samhälle utgår till stor del ifrån att individer ska fungera tillsammans i grupp och kunna samarbeta. Enligt skolverkets mål om elevernas ansvar och inflytande lyder ett av målen i *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet* (2011 reviderad 2019) enligt följande: ”genom egen ansträngning och delaktighet, utifrån sina förutsättningar, tar ansvar för sitt lärande och för att bidra till en god arbetsmiljö...” (Skolverket, 2011, s.13). Utifrån detta mål har undersökningen riktat sig mot det kooperativa lärandet i undervisningen. Kooperativt lärande kallas det tillvägagångssätt som lärare använder i sin undervisning, som innebär att elever samarbetar i grupp (Fohlin, Moerkerken, Westman & Wilson, 2017). Laurie, Miguel & Spencer (1997) menar att det kooperativa lärandet innebär att eleverna utvecklas genom samarbete med andra individer samt blir mer närvarande i sitt eget lärande.

Bakgrunden till val av studie som innefattar det kooperativa lärandet är på grund av att jag själv alltid under mina skolår föredragit att samarbeta med andra. Som elev kände jag att jag inte hade tillräckligt med kunskap eller var duktig nog. Jag upplevde det som en trygghet att få hjälpas åt tillsammans med de andra eleverna i klassen och min personliga åsikt är att vi människor växer av att samarbeta med varandra. Därav tycker jag det kooperativa lärandet i undervisningen är ett intressant tillvägagångssätt, vilket har gjort att jag skulle vilja studera det närmare.

Fokus i denna studie är att undersöka hur det kooperativa lärandet ökar elevers delaktighet och samarbete i klassrummet utifrån ett lärarperspektiv. Jag har valt att studera det utifrån lärarens perspektiv då jag finner det intressant att få förståelse för hur det införda tillvägagångssättet ger resultat i klassrummet, eftersom det kooperativa lärandet är något läraren själv väljer att arbeta och lära utefter. En annan orsak till att jag valt att undersöka just lärarens perspektiv är på grund av att undersökningen har en begränsad tid, vilket gjorde att jag fann det mer relevant att undersöka än det kooperativa lärandet ur ett elevperspektiv.

1.2 Det kooperativa lärandet

I boken *Grundbok i kooperativt lärande - vägen till det samarbetande klassrummet* beskriver Fohlin, Moerkerken, Westman och Wilson (2017) det kooperativa lärandet som ett förhållningssätt, där vikten består av att lyfta fram den sociala aspekten samt att eleverna får kunskap och hjälp med att lära sig att samarbeta. Syftet med det kooperativa lärandet är att stärka elevens inriktning med att ta hjälp av andra för att utvecklas. Fohlin et al (2017) understryker att elevers samarbete med andra elever gör att delaktigheten ökar och individen blir mer medveten om sitt eget lärande. Med kooperativt lärande kan man skapa ett samarbetande klassrum där elever blir varandras läresurser. Genom att använda samarbetets kraft i undervisningen kan lärande ske förbehållslöst mellan individer (Fohlin et al., 2017, s.9). Marjan Laal (2013) menar att det kooperativa lärandet är en instruktionsmetod där individer arbetar med varandra för att uppnå ett gemensamt mål. Eleverna ansvarar för såväl sitt eget lärande som klasskamraternas lärande.

Gillies (2014) menar att när elever arbetar tillsammans med det kooperativa lärandet, lär de sig att lyssna på andra elever och vad deras klasskamrater har för syn på uppgifter. Det bidrar till att eleverna kan dela idéer och olika perspektiv, vilket gör att de tillsammans söker andra vägar för att lösa problem. Eleverna arbetar då aktivt med att öppna upp för nytt tänkande. Fohlin et al. (2017) menar att kooperativt lärande enkelt kan sammanfattas som samarbetslärande i par eller grupper med hjälp av samarbetsfärdigheter och kooperativa gruppstrukturer (Fohlin et al., 2017, s.15). I det kooperativa lärandet använder man något som kallas strukturer, vilket är en av de mest

centrala delarna som används i undervisningen i samband med det kooperativa lärandet (ibid). I avsnitt 1.4 kommer strukturer och begrepp inom det kooperativa lärandet presenteras närmare.

1.3 Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur det kooperativa lärandet i undervisningen har förändrat elevers delaktighet och samarbete i klassrummet ur ett lärarperspektiv.

1.3.1 Frågeställningar

- Upplever läraren att elevernas delaktighet har förändrats i samband med det kooperativa lärandet i undervisningen?
- Vilka fördelar upplever läraren att det kooperativa lärandet har för elevernas lärande?
- Vilka nackdelar upplever läraren med det kooperativa lärandet i undervisningen?

1.4 Strukturer inom det kooperativa lärandet

Strukturerna som används inom det kooperativa lärandet beskrivas som ett ramverk som ger konkreta anvisningar för hur samarbete och interaktion kan ske inom grupper (Fohlin et al., 2017, s.23). Fohlin och Wilson (2018) menar att strukturerna bidrar till att undervisningen blir mer samarbetsinriktad och kan användas i stället för andra arbetssätt inom den traditionella inläringen så som handuppräknings i helklass eller enskilt arbete. Strukturen utgör en slags stomme eller byggnadsställning för elevernas bearbetning av lärostoffet: de diskuterar, analyserar, löser problem, utvecklar idéer och kommunicerar sig steg för steg fram till en djupare insikt av det innehåll och de idéer de arbetar med (Kagan & Stenlev 2017, s. 13). Strukturerna är inte knutna till något specifikt innehåll och kan därför tillämpas i många olika ämnen och former.

1.4.1 Begrepp inom kooperativt lärande

Som tidigare nämnt finns det olika strukturer samt begrepp som är vanligt förekommande inom det kooperativa lärandet. Jag kommer här beskriva de strukturer samt begrepp som jag har kommit i kontakt med under min studie. Beskrivningen är med stöd av Kagan & Spencer's "*kooperativt lärande - samarbetsstrukturer för elevaktiv undervisning*" (2017).

Strukturer

EPA: Enskilt-par-alla. Strukturen går ut på att läraren delar ut en uppgift där eleverna får tänka över svaret enskilt under en bestämd tid. Därefter diskuteras svaret med sin närmaste gruppkamrat, oftast axelkompisen. Till slut delar eleverna sina utvalda och enligt sig själva mest relevanta svar med hela klassen.

Fråga-fråga-byt: Strukturen inleds med att alla elever får ett varsitt kort med en fråga på, alla frågor är olika. Eleverna går sedan runt med sina kort och letar efter en kamrat och de ställer sina frågor till varandra, en i taget. Om eleven svarar fel hjälper den andra eleven till eller berömmar vid rätt svar. Efter detta byter de kort med varandra och går vidare för att hitta en ny klasskamrat upprepa samma process igen.

Karusellen: Här arbetar eleverna främst i olika grupper, men det går även att göra enskilt. Strukturen går ut på att grupperna ställer ut sina svar/produkt runt om i klassrummet. Vid varje svar finns ett bifogat ark för respons. Grupperna lämnar sedan sin egen produkt och roterar medsols till nästa. Under en bestämd tid diskuterar varje grupp sina reaktioner på den andra gruppens produkt. När de sedan enats skriver elev 1 ner gruppens respons på responsarket. Sedan roterar varje grupp medsols igen för att upprepa processen. Varje elev i gruppen ska få skriva ner responsen. Karusellen fortsätter sedan tills eleverna kommit till sin egen gruppens produkt där de diskuterar responsen de fått från de andra grupperna.

Kvadraten: Strukturen går ut på att eleverna arbetar i par. Läraren börjar med att ge ut en uppgift. Efter det diskuterar eleverna svar eller idéer med sin axelkompis. Sedan jämför de två parerna sina svar på uppgiften för att sedan enas om det bästa svaret.

Begrepp

Axelkompis: Eleven som sitter bredvid.

Ögonkompis: Eleven som sitter mitt emot.

Lärgrupp: Det är den blandade grupp som eleven sitter med, allt som oftast 4 elever.

2.0 Teoretiska utgångspunkter

I detta avsnitt kommer jag att presentera de teoretiska utgångspunkterna för undersökningen. Fokuset ligger på presentation av den teoretiska ramen som jag utgår ifrån i min undersökning samt den tidigare forskningen kring ämnet kooperativt lärande. Jag kommer även att diskutera valet av litteratur samt vikten av att vara källkritisk.

2.1 Sökning & urval av litteratur

För att finna säkra och trovärdiga referenser gällande tidigare forskning om kooperativt lärande använde jag mig utav Lunds Universitets databaser ERIC samt LUBsearch. Jag filtrerade sökningen till vetenskapliga artiklar som är peer review vilket betyder att texten är granskade av sakkunniga. Jag använde mig utav sökord som kooperativt lärande, samarbete, klassrum, delaktighet; på engelska cooperative learning, collaboration, learning, classroom, participation. Jag fann en rad olika studier som baseras på kooperativt lärande, och hur arbetssättet uppfattas som positivt eller negativt. Jag fann även en hel del metastudier där det gemensamma syftet med studierna är att sammanställa tidigare vetenskapliga artiklar om kooperativt lärande i undervisningen.

2.1.1 Källkritik

Att vara källkritisk mot sina referenser innebär att granska dem. Det har jag gjort genom att söka upp dem i databasen Ulrich för att kontrollera att den verkligen är peer review. Jag har granskat referenserna och sett till formen, samt om de är akademiskt skrivna och undersökt de tidskrifter som publicerat referenserna för att kontrollera om det är en säker källa. Eftersom jag till stor del använder mig av psykologen och pedagogen Lev Vygotskij's teorier om det sociokulturella perspektivet har jag ibland behövt använda mig av sekundära källor där andra författare tolkat Vygotskij eller översatt hans texter. Dock har jag också använt mig av Vygotskij som primärkälla. Även psykologen Roger Säljö's teori om det sociokulturella perspektivet ingår i den teoretiska ramen och där har jag fokuserat på primärkällor.

2.2 Tidigare forskning

Det finns mycket forskning kring det kooperativa lärandet, där resultaten visar att det kooperativa lärandet är ett fungerande tillvägagångssätt för att öka inläringen hos elever. Spencer Kagan, tidigare professor vid University of California, Riverside, har forskat om och utvecklat kooperativt lärande sedan 1960-talet. Hans forskning har mestadels bestått av studier av den så kallade situationismen, där de arbetade med att kartlägga vilka element i olika lekar som fick barn att samarbeta och hjälpa varandra (Kagan & Stenlev, 2017, s.12). Det var bland annat denna forskning som bidrog till det som kallas det strukturella tillvägagångssättet inom kooperativt lärande. Ett strukturellt tillvägagångssätt innebär att läraren arbetar efter olika framtagna strukturer som ska hjälpa läraren och eleverna att arbeta med kooperativt lärande i undervisningen (ibid). Det har det bedrivits mycket forskning och projekt kring att utveckla olika strukturer som ska fungera för att öka samarbetet inom i det kooperativa lärandet (ibid).

Kelly Puzio & Glenn T. Colby (2013) har gjort en metastudie som omfattar mer än 30 års forskning av det kooperativa lärandet. Syftet med studien var att göra en översyn och samla in, sammanfatta och syntetisera de empiriska resultaten om kooperativa- och samarbetsaktiviteter för att stödja kunskapen om det kooperativa lärandet (Puzio & T. Colby, 2013). Resultatet av denna studie visar att nästan 90 % var positiva till att det kooperativa lärandet är ett fungerande inläringssätt. Puzio & Colby (2013) menar att slutsatserna överensstämmer med resultaten från nyare forskning som visar att det kooperativa lärandet är en kärnkomponent i den mest effektiva inläringen.

En studie gjord av Robyn M. Gillies (2016) hävdar att det kooperativa lärandet är allmänt känt som en pedagogisk praxis som främjar socialisering och lärande bland elever i alla åldrar samt i olika ämnen. Gillies (2016) menar att bara för att man placerar elever i grupper och förväntar sig att de ska arbeta tillsammans kommer det inte nödvändigtvis att främja samarbetet. En central del inom det kooperativa lärandet är de så kallade fem grundläggande principerna som Johnson & Johnson tagit fram (Gillies, 2016). Det kooperativa lärandet kräver alltså noga strukturer kring hur man använder

samarbetet i klassrummet. För att arbete i grupp ska räknas som kooperativt menar forskarna att det krävs att de grundläggande principerna är uppfyllda. Framstående forskare inom kooperativt lärande är David W. Johnson som professor i utbildningspsykologi och brodern Roger T. Johnson, professor i Utbildningsvetenskap med fokus på läroplaner, båda vid universitetet i Minnesota (Gillies, 2016). Fohlin et al. (2017) skriver att bröderna Johnson menar att de grundläggande principerna måste vara tydligt förklarade och förstådda av eleverna för att de ska ha en effektiv inverkan.

De fem principerna kallas; positivt ömsesidigt beroende, samarbetsfärdigheter, eget ansvar, lika delaktighet och samtidigt stödjande interaktion samt feedback, feedup och feedforward (de 3f) (Fohlin et al. 2017, s.111).

Stor del av den tidigare forskningen om kooperativt lärande baseras på fältstudier och intervjuer med både lärare och elever som använder detta tillvägagångssätt. Framst handlar det om studier som fokuserar på de strukturer som läraren använder sig av för att få igång det kooperativa lärandet. Van Det Tran (2019) har genomfört en studie där syftet var att undersöka om studenters motivation ökar i samband med det kooperativa lärandet i undervisningen. Resultatet av studien var att elever som tillhörde den kooperativa gruppen hade förbättrat sina resultat markant samt att läraren upplevde elevernas inställning som mer motiverande (s.16). Williams (2006) fastslår att lärarens närvaro har en betydande faktor för eleverna när de ska integrera med varandra. Detta för att läraren då måste styra arbetet och se till att lärandet aktiveras, alltså kan läraren inte vara helt passiv för att hen använder kooperativt lärande utan ansvaret hos läraren ligger på att aktivera lärandet mellan eleverna och se till att det fungerar.

Det finns en hel del tidigare forskning gällande vilket ämne som det kooperativa lärandet anses ha bäst effekt på i undervisningen. Den största delen handlar tydligt om att forskare kommit fram till att det är matematik som är det ämne där kooperativt lärande har gett mest förändring och bättre resultat. Exempelvis gjorde Sedat Turgut och İlknur Gülşen Turgut (2018) en metaanalys gällande hur det kooperativa lärandet i undervisningen har påverkat elevernas resultat i matematik i Turkiet. Resultatet visade

att i 55 av 59 skolor hade eleverna höjt sina resultat inom matematik sedan det kooperativa lärandet i undervisningen infördes.

Även som tidigare nämnt finns studier om kooperativt lärande där man samlat tidigare forskning och sammanställt det för att få fram huruvida arbetssättet är positivt eller negativt. Utifrån den tidigare forskningen och det positiva synsättet som finns på det kooperativa lärandet har jag valt att fokusera på lärarens upplevelse av barnens delaktighet och samarbete i klassrummet samt hur elevers interaktion har en betydande roll för att utveckla sitt lärande. Detta med anledning av att se huruvida den tidigare forskning stämmer överens med lärarens upplevelse i dagens samhälle.

2.3 Sociokulturellt perspektiv

Synen på elevers delaktighet och samarbete inom det kooperativa lärandet baseras ursprungligen på den ryske psykologen och pedagogen Lev Vygotskij tankar om det sociokulturella perspektivet på lärande. Även har den svenska psykologen Roger Säljö fortsatt att utveckla det sociokulturella perspektivet inom främst lärandet. I denna undersökning blir den teoretiska utgångspunkten gällande samspel och interaktion mellan människor viktig. En av de centrala utgångspunkterna för ett sociokulturellt perspektiv på lärande och mänskligt tänkande/handlande, är att man intresserar sig för hur individer och grupper tillägnar sig och använder varandra som resurser (Säljö, 2010, s.18). Inom ramen för ett sociokulturellt antagande om vårt lärande, är den sociala omgivningen och kulturen som vi lever i de komponenter som är viktigast för vår utveckling av kunskaper. (Kroksmark, 2013, s.630)

Vygotskij (1999) menar att eleven blir i interaktion med andra människor delaktiga i lärandet och i sin egen utveckling. Han hävdade också att eleven ska samspela med elever i samma ålder men även med läraren. Främst menade Vygotskij (1999) att lärande sker i olika former när elever använder varandra som läresurser och möts på deras egen nivå av personer som är på liknande plan.

Gunilla Lindqvist (1999) diskuterar hur Vygotskij var en motståndare till den traditionella skolan och skolsystemet som fostrar passiva mottagare av kunskap.

Vygotskij hävdade starkt att man bör utnyttja elevernas naturliga resurser och låta individerna vara delaktiga i lärandet och skapa en aktiv lärmiljö. I ett sociokulturellt perspektiv är utveckling en socialisation i en värld av handlingar, föreställningar och samspelsmönster som är kulturella och som existerar i och genom kommunikation (Säljö, 2010, s.68). Fokus ligger på samspelet mellan det kollektiva och individen.

Kommunikation är en viktig aspekt inom det kooperativa lärandet som har hämtats från Vygotskijs tankar om att människans lärande sker i samverkan med varandra och där språket har en stor roll (Kagan & Stenlev, 2017). Säljö (2010) menar att människan föds in i en värld som består av samspel med andra människor och att vi, genom våra medmänniskor lär oss av andras erfarenheter, kunskaper och tankar. Dessa tankar utgör centrala delar av det som det kooperativa lärandet bygger vidare på och här blir kommunikationen en betydande faktor inom arbetssättet.

2.3.1 Vikten av kommunikation i det sociokulturella perspektivet

Säljö (2010) lyfter Vygotskijs tidigare beskrivningar kring hur människan från början är en kommunikativ varelse och att den är inriktad mot att samspela med andra. I ett sociokulturellt perspektiv på mänskligt lärande och utveckling blir därför kommunikativa processer helt centrala och det är genom kommunikation som individen blir delaktig i kunskaper och färdigheter (Säljö, 2010, s.37). Kommunikation utgör den stora beståndsdel inom kunskapsbildning, vilket betyder att människans språk också är en viktig del inom det sociokulturella perspektivet. För att uppnå målen om kunskapsbildning och kunna ta vara och använda kommunikationen som uppstår behöver förmågorna för samtal och diskussion tränas. Med hjälp av kommunikation med andra blir vi delaktiga. Sätt att beteckna och beskriva världen som funktionell gör att vi kan samspela med våra medmänniskor (Säljö, 2010, s.82).

2.3.2 Lärande som lek i undervisningen

Erling Lars Dale (1998) menar att i den traditionella skolan betonas vikten av att lära sig utantill, gå igenom läxor, pränta in lärostoff och att de gamla metoderna tvingade eleven att kopiera den yttre världen. Uppfostran blev en ensidig påverkan från lärarens sida i och med att den traditionella skolan ålade eleverna ett arbete som medförde att de skulle minnas kunskap genom att imitera, något som ofta upplevdes som livlöst (Lars Dale, 1998, s.33). Vygotskij (1995) Vygotskij betonar att kunskap är något eleven själv måste erövra i en aktiv miljö som kännetecknas av problemlösning, där de får pröva och experimentera. I det kooperativa lärandet som tillvägagångssätt i undervisningen använder läraren sig av elevernas kreativa förmåga i undervisningen för att skapa ett aktivt lärande (Kagan & Stenlev, 2017). Detta kan refereras till Vygotskijs tankar om att barn utvecklas främst i kreativa sammanhang (Vygotskij, 1995). Bråten (1998) menar att Vygotskijs samarbetsform för undervisningen förutsätter ett pedagogiskt möte mellan lärare och elev, där båda parter skapar den gemensamma sociala situationen.

2.3.3 Medierat lärande

Mediering är ett återkommande begrepp inom det sociokulturella perspektivet. Begreppet mediering har sitt ursprung i att människor i kommunikationen med omvärlden använder olika redskap, både fysiska och språkliga (Lindkvist, 2003, s.74). Vygotskij betonade att lärandet sker genom internalisering av processer som barnet utgör i samspel med andra i sin miljö (Bråten & Thurmann-Moe, 1998). Begreppet mediering förklarar den samverkan mellan människan och de kulturella redskap som används för att förstå kommunikationen. I det sociokulturella perspektivet blir mediering ett centralt begrepp som lyfter hur människan använder kreativa redskap för att kommunikationen ska öka samarbetsförmågan hos individerna i en grupp. Säljö (2013) menar att en viktig aspekt för mediering är att den sker mellan människor i interaktion och genom olika former av kommunikation, både språklig och icke-språklig (Säljö, 2013, s.94).

2.4 Positivt ömsesidigt beroende

Disciplinen för att använda kooperativt lärande börjar med att strukturera positivt ömsesidigt beroende (Johnson & Johnson, 1999). Johnson & Johnson förklarar teorin om det positiva ömsesidiga beroendet genom att personerna i en grupp måste veta att de sjunker eller simmar tillsammans (Johnson & Johnson, 1999, s.75). Att arbeta för ett positivt ömsesidigt beroende handlar om att hela gruppen måste vara enade om de mål som gruppen ska nå, samt att vid avslutningen ska alla gruppmedlemmar ha lärt sig samma saker. Det gäller alltså att alla är beroende av alla, annars har de inte uppnått målet. Inom det kooperativa lärandet kan det exempelvis handla om en lärgrupp som består av fyra elever och vid en avslutad övning ska vilken som helst av dessa elever kunna redogöra gruppens svar på frågan, alltså behöver hela gruppen engagera sig. Johnson & Johnson (1999) hävdar att positivt ömsesidigt beroende är hjärtat av kooperativt lärande.

2.5 Sammanfattning av det sociokulturella perspektivet

Teorin i denna undersökning utgår i första hand från det sociokulturella perspektivet som har redovisats tidigare i texten. Sammanfattningsvis baseras teorin på att kommunikation och samarbete främjar individens lärande och ökar delaktigheten i sitt eget lärande. Målet med studien är att undersöka lärarens upplevelse av elevers samarbete och delaktighet i samarbete med det kooperativa tillvägagångssättet. Det sociokulturella perspektivet framhåller teorin att individen fungerar bäst kollektivt i en aktiv lärmiljö (Säljö, 2010). Med denna teori som bakgrund anser jag det lämpligast att undersöka lärares upplevelser med hjälp av en kvalitativ intervjuundersökning. I analysen kommer jag att göra en kvalitativ innehållsanalys på intervjuerna för att hitta teman, likheter och olikheter.

3.0 Metodologiska utgångspunkter

I denna studie har jag använt mig utav en kvalitativ forskningsstrategi där den valda metoden är intervjuundersökning. Backman (2016) menar att det kvalitativa synsättet riktar intresset mer mot individen. Undersökningen har en deduktiv ansats vilket betyder att jag utgår ifrån teorin om det sociokulturella perspektivet för att sedan undersöka om teorins tankar stämmer överens med verkligheten (Fejes & Thornberg, 2009). I följande kapitel kommer jag redogöra mer djupgående av valet av metod, datainsamling, urval, etiska aspekter, tillförlitlighet samt avslutande med en metoddiskussion.

3.1 Val av metod

Syftet med studien är att undersöka lärarens upplevelse av elevers delaktighet och samarbete i klassrummet i samband med det kooperativa tillvägagångssättet. Utifrån syftet har jag därför valt att göra en kvalitativ intervjuundersökning med en deduktiv ansats. Intervjuer ger en mångsidig bild av intervjupersonens upplevelser. Kvale och Brinkmann (2009) menar att den kvalitativa forskningsintervjun försöker förstå världen från undersökningens personernas synvinkel och utveckla mening ur deras erfarenheter (Kvale & Brinkmann, 2009, s.17). Eftersom fokuset ligger på lärarens upplevelser var det viktigt att få samtala med intervjupersonen för att få så mycket information om deras perspektiv som möjligt. Bryman (2012) menar att två viktiga aspekter i en kvalitativ undersökning är kopplingen mellan teori och data samt mellan begrepp och data. I undersökningen utgår jag ifrån teorin om det sociokulturella perspektivet när jag undersöker mina frågeställningar för att se om lärarnas upplevelse stämmer överens med teorin. Deduktiv teori representerar den vanligaste uppfattningen om förhållandet mellan teori och praktik när det gäller samhällsvetenskap (Bryman, 2012, s.26).

För att kunna få bästa möjliga resultat av lärarens perspektiv har jag lagt tid på att försöka forma intervjuerna på ett så bra sätt som möjligt. I min intervjuundersökning

har jag därför valt att genomföra halvstrukturerade intervjuer. Kvalitativa intervjuer kan variera tämligen stort när det gäller hur forskaren väljer att gripa sig an dem (Bryman, 2012, s.414).

Intervjuer har en fördel av att intervjuaren kan ställa följdfrågor baserat på de svar som intervjupersonen ger, detta går inte att genomföra med exempelvis enkäter. Studien baseras på det kooperativa lärandet som är ett implementerat tillvägagångssätt som vissa lärare använder sig av i undervisningen. Helt strukturerade intervjuer innebär att strikt följa en intervjuguide från början till slut. I detta fall skulle det kunna vara en nackdel eftersom det är läraren som besitter kunskapen om det kooperativa lärandet samt upplevelserna av elevernas samarbete och delaktighet. Bryman (2012) menar att när forskaren använder sig av halvstrukturerade intervjuer ger personen stor frihet till intervjupersonen att utforma svaren på sitt eget sätt. Oftast följer forskaren en intervjuguide men är även flexibel under intervjun beroende på vad intervjupersonen ger för svar.

3.2 Urval

Studiens urval gjordes genom att jag kontaktade lärare som jag sett använda det kooperativa lärande i undervisningen via sociala medier. Jag kontaktade då sex olika lärare och fick svar från alla. Slutligen valdes fyra lärare från fyra olika skolor runt om i landet. Mitt urval likställs därför som ett målinriktat urval eftersom jag var medveten om vilken kategori människor jag ville intervju, i detta fall lärare som arbetade med det kooperativa tillvägagångssättet i undervisningen. Forskaren gör med andra ord sitt urval utifrån en önskan om att intervju personer relevanta för forskningsfrågorna (Bryman, 2012, s.434). De fyra olika lärarna kommer att benämnas med fiktiva namn som Lisa, Sara, Karin och Olle. Alla fyra lärare har själva varit med och framfört idéer om att anamma det kooperativa lärandet i undervisningen på vardera skola. Enligt de fyra olika skolorna använder de sig inte enbart av det kooperativa lärandet men många andra lärare börjar sakta men säkert anamma tillvägagångssättet. Både lärarna och skolorna har anonymiserats i undersökningen. Nedan presenteras hur länge lärarna har arbetat som lärare samt vilken årskurs de har.

<i>Lärare</i>	<i>Antal år som aktiv lärare</i>	<i>Årskurs</i>
Lisa	24 år	Årskurs 3
Karin	13 år	Årskurs 4
Sara	13 år	Förskoleklass
Olle	16 år	Årskurs 2

3.3 Etiska överväganden

Fejes & Thornberg (2009) menar att ett av kraven för att den kvalitativa forskningen ska uppnå god kvalitet är att forskaren ska efterleva en god forskningsetik. I undersökningen har jag tagit hänsyn till de krav som finns hos *Vetenskapsrådet forskningsetiska principer* (2002). De etiska aspekterna i undersökningen handlar om att följa de krav som Vetenskapsrådet (2002) menar ska följas i en forskningsstudie. Det grundläggande individskyddskravet kan konkretiseras i fyra allmänna huvudkrav på forskningen. Kraven skall i det följande kallas informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2002, s.6).

Informationskravet handlar om att forskaren ska informera syftet med studien till de personer som deltar i undersökningen, detta har jag gjort genom att skicka informationsbrev (bilaga 1) till de fyra intervjupersonerna. I informationsbrevet framgår det en presentation av mig, syftet med studien samt information om att intervjupersonerna kan när som helst avbryta sin medverkan i studien. Samtyckeskravet handlar om att deltagarna i undersökningen har rätt att själva bestämma över sin medverkan. Konfidentialitetskravet innebär att uppgifterna om personerna som deltar i studien ska ges största möjliga konfidentialitet. I informationsbrevet nämns även att personerna i undersökningen kommer att avidentifieras och behandlas konfidentiellt. Konfidentialitet är en viktig etisk aspekt i

min studie eftersom lärarnas upplevelser inte ska kunna kopplas till specifika personer. Det är därmed inte relevant att tala om var i landet, skolorna ligger som de utvalda lärarna arbetar på eftersom undersökningens syfte inte är kopplat till geografisk lokalisering. Bryman (2012) hävdar att de etiska aspekterna är en viktig och grundläggande del inom forskningen och forskaren har ansvar att skydda personerna som deltar i undersökningen.

Kvale & Brinkmann (2009) diskuterar huruvida etiska problem kan uppstå i en intervjuforskning, det berör framför allt känslig information om intervjupersonernas privatliv, hälsa etcetera. Inför min undersökning har jag förberett mig för etiska problem i samband med intervjuerna genom att noga gå igenom min intervjumanual och tänka igenom om eventuella etiska dilemman. Min bedömning var att det inte fanns några potentiella etiska frågor att beakta under intervjuens gång.

3.4 Genomförande

Den valda metoden för att samla in data till min studie blev kvalitativa intervjuer. Jag började med att kontakta de fyra utvalda lärarna via mejl och bifogade informationsbrevet (bilaga 1) där en presentation av mig och studiens syfte framgick. I samband med informationsbrevet så föreslog jag tider för intervjuer där varje lärare bokade in en tid som passade dem. På grund av den rådande pandemin covid-19 så skedde alla intervjuer via skype och det fungerade väldigt bra eftersom jag och intervjupersonerna kunde se varandra under intervjuerna, vilket är viktigt för att kunna tolka exempelvis kroppsspråk etcetera. Intervjuerna tog mellan 45–60 minuter per intervju och spelades in med hjälp av en inspelningsapp på telefonen. Efter transkribering raderas allt innehåll.

Målet var att transkribera varje intervju direkt efter intervjun hade avslutats men det fullföljdes inte helt eftersom transkriberingen tog längre tid än väntat. Att transkribera är en viktig del i forskningsarbetet för kvalitativa intervjuundersökningar. Det är viktigt att forskaren noga överväger hur ett inspelat material transkriberas (Fejes & Thornberg, 2009). Transkriberingen är en viktig del eftersom forskaren noga tolkar materialet för första gången efter intervjun. Efter transkribering påbörjade jag min innehållsanalys på den data jag samlat in. En kvalitativ inriktad innehållsanalys är sannolikt det vanligaste tillvägagångssättet när det gäller en kvalitativ analys av dokument (Bryman, 2012, s. 505). En kvalitativ innehållsanalys söker efter bakomliggande teman i materialet som analyseras och likheter samt olikheter.

I analysarbetet har jag sökt efter teman i materialet som framkommit av undersökningen. Bryman (2012) hävdar att en innehållsanalys är ett väl fungerande tillvägagångssätt för att finna likheter samt olikheter. Främst handlar undersökningens analys om att finna teman i forskningsfrågorna som rör lärarnas upplevelse av påståenden/problem som har avstamp i det sociokulturella perspektivet. Analysen har skett genom att jag först läst igenom materialet några gånger för att först få en känsla av helheten och lärarnas upplevelse i ett brett perspektiv. Därefter har jag plockat ut meningar/fraser som innehåller relevant information för frågeställningarna.

Dessa meningar/fraser som är meningsbärande information väljs ut och presenteras i resultatet för att få ett bättre sammanhang i undersökningen. Slutligen så tematiseras materialet på ett sätt som gör att budskapet återspeglar undersökningen.

3.5 Kvalité

Ett krav inom forskning är att den är genomförd och framställd på ett sätt som ger uttryck för god kompetens och hög kvalité (Fejes & Thornberg, 2009, s. 216). Det är viktigt som forskare att vara konstruktiv mot sig själv för att uppnå så hög kvalité som möjligt. Begreppet kvalitet kan anses som ett överordnat begrepp för att beskriva en systematisk, noggrann och väl genomförd kvalitativ undersökning. Jag har i min undersökning strävat efter att hålla en hög kvalité genom att uppnå hög validitet och reliabilitet. Validitet och reliabilitet kommer ursprungligen från kvantitativ forskning men går även att applicera på den kvalitativa forskningen men i ett mindre sammanhang och utan mindre vikt vid mätning (Bryman, 2012). Begreppet validitet refererar till i vilken utsträckning den forskning som genomfört och den eller de metoder som används verkligen undersöker det som avses att undersökas (Fejes & Thornberg, 2009).

Trots att det kan vara svårt att värdera om undersökningen har en hög validitet skulle jag vilja påstå att den har det. Jag tycker att min undersökning har gett svar på syftet och undersökningens huvudämne. Jag anser också att intervjuundersökning var den metod som passade bäst att undersöka mina frågeställningar. Begreppet reliabilitet refererar till att beskriva tillförlitligheten i en mätning. Reliabilitet är relativt svår att mäta i kvalitativa undersökningar eftersom det finns många faktorer som kan påverkas (Kvale & Brinkmann, 2009). Slutligen är det nämnvärt att mitt mål har varit att hålla en hög standard genom hela undersökningen för att öka trovärdigheten.

3.6 Metoddiskussion

När det kommer till valet av metoden så finns det för- och nackdelar med hur den har utförts. Jag har valt att göra en intervjuundersökning med en deduktiv ansats som består av totalt fyra intervjuer. Urvalet är relativt litet dock har intervjuerna varit djupgående vilket har gjort att jag fått den information jag behövt. Mitt urval har varit ett kvalitetsurval med tanke på att intervjupersonerna var tvungna att ha kunskap om det kooperativa lärandet i undervisningen för att kunna delta i undersökningen. Detta menar Alvesson (2011) liknas vid ett kvalitetsurval. Genom att använda metoden intervjuer har det bidragit att jag fått ta del av lärarnas upplevelse av elevernas delaktighet och samarbete i klassrummet. Att studera människors upplevelse kan vara komplext, dock genom intervjuer kan forskaren komma närmare en bra förståelse (Bryman, 2012).

Jag har aktivt valt att inte intervju lärare som inte använder sig av det kooperativa tillvägagångssättet i klassrummet på grund av att det inte går i linje med mitt syfte. Dock skulle det kunna finnas en vinning med att göra det och jämföra de resultat som framgår i undersökningen huruvida lärares uppfattningar skiljer sig beroende på om man använder sig av det kooperativa lärandet i undervisningen eller ej. En anledning till detta var dock att tiden inte fanns till att utöka antalet intervjupersoner till dubbelt så många. De intervjupersonerna utgör en homogen grupp inom ett område som är representativa för det kooperativa lärandet. En mer heterogen grupp skulle kunna ge mig ett resultat som bestod av jämförelse mellan lärare som använder sig av det kooperativa lärandet i undervisningen och de som inte gör det. Dock är undersökningens syfte att framhäva lärarens upplevelse av elevers delaktighet och samarbete i klassrummet i samband med det kooperativa lärandet i undervisningen, vilket då stärker mitt val till att använda en homogen grupp. En annan aspekt värd att nämna är också att jag personligen från undersökningens start är positivt inriktad mot det kooperativa lärandet vilket kan ha påverkat mitt val av urval.

Anledningen till valet av en kvalitativ metod istället för en kvantitativ är att jag anser det passar bättre utifrån undersökningens syfte. Genom att genomföra en kvalitativ

intervju kan jag anpassa frågorna i intervjun efter intervjupersonernas svar eller ställa motfrågor etcetera. (Christoffersen & Johannessen, 2019). Det finns dock problem att använda sig utav en empirisk studie, som intervjuundersökning är. Empirin kan aldrig vara helt objektiv eftersom den baseras på tolkningar av andra människors erfarenheter eller uppfattningar (Bryman, 2012). Detta skulle kunna leda till att reliabiliteten i undersökningen sjunker. Bryman (2012) menar att reliabiliteten påverkas av hur tillförlitlig det insamlade materialet är. Brinkkjear & Höyer (2013) menar att för att en kvalitativ forskning ska ha hög reliabilitet så bör undersökningen göras flera gånger. I min undersökning har detta inte gjorts dock har jag istället undersökningspersonerna från olika platser i landet för att stärka reliabiliteten

Tanken från början var att göra en fältforskning med intervjuer samt observationer på två olika skolor, dock satte den rådande pandemin covid-19 stopp observationerna på grund av besöksförbud på skolor. Jag tror att ett ytterligare komplement i min metod skulle kunna vara att göra observationer för att få ta del av hur det kooperativa lärandet används praktiskt i undersökningen. Trots att metoden inte blev helt som den ursprungliga planen är jag nöjd med valet av metod och anser att det har gett mig en hög validitet och reliabilitet samt att jag har varit noga med de etiska frågorna i undersökningen.

3.6.1 Intervjudiskussion

Som jag nämnt tidigare är jag positivt inställd till det kooperativa lärandet som tillvägagångssätt i undervisningen. Min inställning skulle kunna påverka intervjusituationen och de svar som intervjupersonerna ger. Det har därför varit viktigt för mig att forma min intervjuguide så neutralt som möjligt för att lägga fokus på lärarnas upplevelse och perspektiv samt att hålla mina följd- och motfrågor neutralt präglade under intervjuens gång.

4.0 Resultat och analys

I följande kapitel kommer jag att redovisa undersökningens empiri följt av analys. Empirin består av det material som har framkommit av undersökningens fyra intervjuer. I enlighet med konfidentialitetskravet har samtliga lärare anonymiserats och kommer benämnas som Lisa, Sara, Karin och Olle. Jag kommer att tematisera de centrala delarna av resultaten i 4 olika avsnitt, *ökad delaktighet i klassrummet, ämnesspecifika begrepp inom kooperativt lärande, matematik i det kooperativa lärandet, samarbete och social utveckling samt lärarens engagemang - ett krav i det kooperativa lärandet*. Efter varje avsnitt följs ett underavsnitt med analytiska reflektioner. Analysen har gjorts med hjälp utav en innehållsanalys, genomförandet av denna presenteras mer ingående under avsnittet 3.4 *genomförande*. De resultat som kommer presenteras är den data som har anknytning till undersökningens frågeställningar och syfte.

4.1 Ökad delaktighet

Efter sammanställningen av samtliga intervjuer fanns det ingen tvekan om att alla lärare anser att elevers delaktighet i lärandet har ökat sedan de applicerade kooperativt lärande i undervisningen. Delaktighet är ett begrepp som kan tolkas på olika sätt, men i denna undersökning fokuserar vi främst på hur eleven blir medveten om sitt eget ansvar för lärandet och vad som förväntas av eleven som klasskamrat. Lisa hävdar att det kooperativa lärandet och dess strukturer hjälper och tränar olika samarbetsfärdigheter hos eleverna. Hon berättar att när varje lektion med kooperativt lärande börjar, gör hon eleverna medvetna om vilka mål vi har inför denna lektion. Lisa:

“När vi jobbar med KL så skriver jag alltid upp hur vi ska arbeta, exempelvis ensam i lärgrupp. Sen skriver jag vilket gemensamt mål vi har i grupp eller i par. Till exempel; Ni är klara när alla i gruppen kan redovisa för vad ni kommit fram till för tankar. Eller när lärparet är klar när båda... Då tar man ansvar för varandras mål. Ett annat exempel på gemensamma mål kan vara att; jag kan inte lämna denna övning innan alla kan redovisa det eftersom det kan se slumpvis vem som ska redovisa det för klassen.

Där ett ju ett exempel på eleverna blir medvetna om sin egen delaktighet i lärandet. Sist har jag också alltid med sociala mål: Vad är de vi tränar på i denna övning, till exempel att lyssna aktivt på andra, eller att jag ska ta egen plats i gruppen.” (Intervju, 2020-04-07)

Samtliga lärare hävdar att det kooperativa lärandet i undervisningen hjälper eleverna att bli mer noggranna i sitt utförande av uppgiften och mer fokuserade på vad den går ut på. Olle menar att det hjälper eleverna att vara tydlig i början av en lektion vilka mål det är vi arbetar mot. Genom att göra eleverna medvetna om målen blir de också mer delaktiga i sitt lärande. Undersökningen visar att delaktighet behöver inte bara handla om ens egna lärande utan det kooperativa lärandet i undervisningen hjälper också eleverna att bli delaktiga i varandras lärande. Detta tar alla lärare upp förutom Sara som har en förskoleklass som menar att det är lite väl tidigt för dem att bli så medvetna om varandras lärande. Sara hävdar dock:

“Elever i förskoleklassen absolut inte för unga för att använda det kooperativa lärandet på. Snarare skulle jag vilja påstå tvärtom, ju tidigare du börjar med det desto mer kommer det att gynna eleven. Varför begreppet delaktighet kanske inte blir lika uppenbart hos mina elever i förskolan är väl för att... de fortfarande är så pass unga och är uppe i sig själva med att lära sig allt från att stava till att läsa. Men! Att exempelvis lära sig stava och läsa med hjälp av kooperativt lärande i undervisningen är ett fantastiskt tillvägagångssätt och det hjälper eleverna att lära sig att bli mer delaktiga i sin egen process.” (Intervju 2020-04-13).

Utifrån intervjuerna har samtliga lärare hävdad att sedan de började använda det kooperativa lärandet i undervisningen sett skillnad på elevernas engagemang för sitt lärande och ansvar för att uppnå de mål som finns.

4.1.1 Analytiska reflektioner

Jag nämnde i undersökningens inledning att ett av Skolverkets (2011) mål om elevernas ansvar och inflytande i *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet* (2011 reviderad 2019) är; genom egen ansträngning och delaktighet, utifrån sina förutsättningar, tar ansvar för sitt lärande och för att bidra till en god arbetsmiljö (Skolverket, 2011, s.13). Det går att dra slutsatsen av lärarnas svar gällande att elevernas delaktighet har ökat sedan de anammade det kooperativa lärandet i

undervisningen. Kagan & Stenlev (2017) menar att det kooperativa lärandet gör att eleverna känner en större kontroll i sitt lärande vilket bidrar till att deras delaktighet och engagemang i klassrummet ökar avsevärt. Detta kan likställas med teorin om det sociokulturella perspektivet som hävdar att i ett socialt samspel och aktivitet utgör en utgångspunkt för lärandet (Säljö, 2010). Det kooperativa lärandet handlar främst om att arbeta med andra människor vilket gör att det nästan alltid finns interaktion med andra elever under undervisningens gång. Vygotskij (1999) menar en primär förutsättning för att eleven ska lära sig ta ansvar, handlar om att bli medveten om vilka mål och krav som finns på eleven. Detta bekräftar lärarna då deras upplevelse är att eleverna tar ett större ansvar när de får ta del av målen.

Delaktighet innebär att medverka aktivt och inom det kooperativa lärandet bygger det på att eleven är delaktig i undervisningen men även medveten om vilka mål som ska uppnås (Fohlin et al, 2017). I det sociokulturella perspektivet menar Säljö (2010) att delaktighet handlar om medverkan men även ansvar. Intervjupersonerna styrker denna teori när de bekräftar att eleverna blivit mer delaktiga sedan de införde det kooperativa lärandet i undervisningen.

En av intervjupersonerna berättar om hur hon arbetar med sociala mål och undervisningens mål med eleverna. Troligtvis finns det elever som kan uppfatta det som jobbigt att få instruktioner om vad som förväntas utav dem och det skulle kunna hämma grupparbete om enskilda individer känner att den inte förstår de uppsatta målen. Dock finns det en vinning med att det kooperativa lärandet då bygger på ett bra samspel och interaktion som därmed kan öka tryggheten hos elever att våga fråga klasskamrater om hjälp. Resultatet visar att samtliga lärare upplever att elevernas delaktighet har ökat sedan de började arbeta med kooperativt lärande i undervisningen. Detta visar då att kooperativt lärande har en positiv inverkan på elever och utvecklar elevens ansvarstagande. Lärarens roll blir därmed mindre aktiv som förmedlare av kunskap men större ansvar gällande tydlighet av målen i undervisningen.

I resultatet framgick det att tre av fyra lärare menar att sedan de börjat med det kooperativa lärandet i undervisningen har eleverna inte bara lärt sig att ta ansvar för sitt

eget lärande utan även sina axelkompisar och lärgrupp. Det utgör en grund för teorin om det positiva ömsesidiga beroendet som baseras på att gruppen måste vara enade om målet och alla måste ha uppnått det tillsammans. Även här skulle påföljder om elevers förståelse av mål bidra till att utveckla sig själv och andra i en uppgift. Effekten av att göra elever medvetna om de mål som undervisningen har blir att eleverna ökar engagemanget för att uppnå målen.

4.2 Ämnesspecifika begrepp inom kooperativt lärande

Jag har tidigare i undersökningen beskrivit ämnesspecifika begrepp och strukturer som finns inom det kooperativa lärandet. Motiveringen till varför dessa begrepp och strukturer har blivit utvalda är på grund av de var representativa i alla fyra intervjuer. Med det sagt finns det fler begrepp och fler strukturer inom det kooperativa lärandet men fokuset ligger på begrepp som; axelkompis, ögonkompis, lärgrupp samt strukturerna; EPA, karusellen, fråga-fråga-byt samt kvadraten.

Sammanställningen av resultat angående begreppen och strukturerna inom det kooperativa lärandet, visar att lärarna är relativt enhetliga i sina svar och har i princip samma upplevelse. Det handlar främst om att eleverna måste förstå begreppen axelkompis, ögonkompis och lärgrupp vad de betyder. Inte bara vem som är deras axelkompis etc. utan vilken funktion det har för att eleverna ska få ut det bästa ut av det.

Karin:

“Vår rektor frågade mig på ett möte, Ja men, alla pratar ju om sin axelkompis och så på skolan, men vet eleverna vad vi menar med axelkompis? Ja men de borde de ju veta tänkte jag... Men jag har ju aldrig frågat dom, men vi pratar ju om det hela tiden... Sen så filmade jag de i alla fall under en samling. Och så sa jag bara att, nu ska jag bara ställa en fråga och så ska vi skicka de till rektorerna, vi ska inte träna. Vi ska bara svara på frågorna. Så frågade jag; vad är en axelkompis för er? Eleverna var helt fantastiska, de sa exempelvis: Ja men det är teamwork! Vi lär varandra! Vi stöttar varandra när den ena inte kan och hjälper varandra att lära oss saker! De va jätteduktiga och den filmen visade jag sen när vi hade en workshop för två skolor, för några veckor sen med typ, 70 pedagoger. Då visade jag den filmen för dem, och många bara “wow”. Det är häftigt! Då blev jag stolt och kände att jag gör rätt som arbetar med det kooperativa lärandet i undervisningen...” (intervju 2020-04-14)

Lisa hävdar att det kooperativa lärandet hjälper eleverna att utveckla sig själva och att våga ta ansvaret för någon annans lärande när man använder sig av dessa begrepp. Då vet eleverna att i lärgruppen tar vi hand om varandra och ser till att alla förstår uppgiften när den ska presenteras. Olle berättar hur elever i hans klass nästan kan skydda varandra om det skulle bli fel. Han berättar ett exempel hur en elev och hans axelkompis skulle beskriva hur en val äter sin mat. Den ena eleven som berättade deras gemensamma svar, när jag då svarade, nja det ena va rätt men den andra biten var inte riktigt rätt. Är det någon som kan hjälpa x? Då flikade genast elevens axelkompis in och tog på sig ansvaret om det felaktiga svaret för att hen hade trott det var rätt.

Resultatet visar att lärarna är övertygade om att begreppen får en annan innebörd när eleverna förstår vad begreppen betyder och vilken funktion de avser att ha. Att eleverna får ett annat perspektiv på inte bara sitt eget lärande utan sina klasskamraters lärande och det kooperativa lärandet stärker elevers förmåga att ta ansvar. En intressant aspekt som uppkom under intervjuerna var att lärarna hade eniga åsikter om att elevers bästa utveckling i lärandeprocessen är att uppnå stadiet där man kan förklara och hjälpa en annan elev, vilket speglar att kooperativt lärande bidrar med positiva resultat.

4.2.1 Analytiska reflektioner

Efter sammanställningen av undersökningens resultat gällande ämnesspecifika begrepp inom det kooperativa lärandet i undervisningen framgår det att samtliga lärare hävdar att eleverna är i behov av att förstå vad de ämnesspecifika begreppen betyder för att det ska gynna lärandet i undervisningen. Gällande detta tema finns det tydliga kopplingar till det sociokulturella perspektivet gällande vikten av kommunikation samt medierat lärande.

Medierat lärande är en central del inom det sociokulturella perspektivet. Det sociokulturella perspektivet menar att kommunikation och förståelse av språk och handlingar ökar människan sin delaktighet i lärandet (Säljö, 2010). Detta kan likställas med lärarens erfarenhet av elevernas förståelse av de ämnesspecifika begreppen.

Lärarna använder kommunikation i form av att göra sig försäkrade om att eleverna är införstådda vad de ämnesspecifika begreppen betyder. En eventuell slutsats kan därmed bli att lärarens kommunikation stärker elevers förståelse och känsla av de ämnesspecifika begreppen och bidrar till att de används på rätt sätt. Det kooperativa lärandet förutsätter att begreppen används på rätt sätt för att maximera syftet med kunskapsbildningen (Kagan & Stenlev, 2017). Vygotskij använder begreppet medierat lärande som ett samlingsbegrepp för den kommunikation en människa använder med omvärlden, det kan handla om fysiska eller språkliga redskap som här likställs med strukturer och begrepp inom kooperativt lärande.

I denna del av analysen kopplas medierat lärande till den tydliga kommunikation läraren har med eleverna i samband med de ämnesspecifika begreppen inom det kooperativa lärandet.

Axelkompis, ögonkompis, lärgrupp samt de olika strukturerna inom det kooperativa lärandet kan likställas med de redskap som Vygotskij (1999) menar använts i medierat lärande. Dessa kreativa redskap som används i undervisningen ökar samarbetsförmågan hos individerna i grupp samt skapar trygghet och tydlighet. Eleverna har dock inget inflytande om vilken klasskompis som kommer att bli ens axelkompis, ögonkompis etc., vilket kan ses som att läraren intar en maktposition och således kan vara en negativ aspekt av kooperativt lärande. Detta kommer jag att diskutera vidare i diskussionskapitlet. Genom att arbeta med begreppen kan elevernas förmåga för samarbete och öppenhet inför nya samarbeten att förstärkas. Det kan bidra till att eleven lär sig att integrera med nya människor och får lättare att samarbeta när målen med begreppen blir tydligare.

Det kooperativa lärandet bygger på att eleverna ska ta med sig allt som sker i undervisningen ska eleverna kunna ta med sig ut i verkligheten. Gällande de ämnesspecifika begreppen drar jag slutsatsen att eleverna förbereds för att lära sig att interagera med människor ett djupare plan än att bara var klasskompisar. Genom att kunna utveckla sin egen förmåga att hjälpa och förklara för andra individer har eleven själv kommit långt i sin utveckling- och lärprocess. Detta kan likställas med teorin om

positivt ömsesidigt beroende som handlar om att eleverna måste ha ett fungerande samspel för att uppnå goda resultat samt social utveckling (Johnson & Johnson, 1999).

En annan slutsats är att det kommer att bli en vinning och fördel för individen i framtiden att i tidig ålder utvecklat förmågan att se till andras behov inom lärandet. Vilket även här dras tydliga kopplingar till det sociokulturella perspektivet som bygger på att lärande sker i interaktion med andra och kan även ske med hjälp av kulturella redskap, som i denna situation består av begreppen inom det kooperativa lärandet. Elevernas medvetenhet om begreppen gynnar eleverna i sin utveckling till att bli delaktiga vilket det kooperativa lärandet har för avsikt att göra.

4.3 Matematik i det kooperativa lärandet

Undersökningens intervjuguide innehåller frågor som handlar om vilka ämne lärarna upplevt mest förändring i sedan de började arbeta med det kooperativa lärandet i undervisningen. Efter sammanställningen fanns det en markant likhet på alla lärarnas svar. Alla fyra lärare var rörande överens om att det ämne där de har märkt störst skillnad i undervisningen är matematik. Likheterna var även att lärarna använde till stor del sig av samma strukturer när det kom till matematik. Strukturer som används i matematiken var kvadraten, fråga-fråga-byt samt EPA.

Olle berättade hur han märkt en tydlig skillnad i matematik sedan han började använda sig av det kooperativa lärandet i undervisningen. Olle:

“Matematik har alltid varit ett ämne i undervisningen där jag som lärare ofta känt mig otillräcklig. Vad jag än har gjort har jag alltid haft en lång rad elever som ropat mitt namn och velat ha mig hjälp. Sedan jag började använda kooperativt lärande i min undervisning är matematik det ämnet jag sett största skillnaden i. Det är som dag och natt, skulle jag vilja påstå. När en elev behöver hjälp frågar de först alltid sin axelkompis och sedan sin lärgrupp innan de räcker upp handen. Detta har inte bara gjort att eleverna hjälper varandra och i matematik, som är ett ämne där man oftare förstår uppgiften, men kanske bara fastnar vid hur man tänker, är det ett extremt bra verktyg att använda eleverna som varandras läresurser. Det har gett mig mer tid att kunna fokusera på de elever som har lite svårare i skolan, vilket är en enorm

tillgång för dem. Så i det hela är matematik övertygande det ämne jag ser bäst vinning med i det kooperativa lärandet...” (Intervju 2020-04-17).

Lärarna gav liknande svar gällande frågan om vad den absolut främsta grejen var med att kooperativt lärande bidragit till förändring i då ämnet matematik. Det handlade dels om att det, som Olle beskrev skapat utrymme till att få mer tid med elever som verkligen behöver lite extra stöttning i matematiken. Sedan poängterade tre av fyra lärare att de upplevde att eleverna ändrat sin inställning till matematik. Tidigare i den traditionella undervisningen har de upplevt att det är ett ämne som många elever känt förakt inför och tyckt var tråkigt. Medan nu har eleverna fått upp en annan motivation och syn på ämnet. Karin:

“Det är helt fantastiskt hur mina elever har ändrat sin attityd till matematiken. Det har faktiskt varit så att vissa gånger att efter en avslutad lektion har eleverna själva föreslagit vilka strukturer vi ska arbeta med nästa gång i matematiken. De vill gärna testa nytt och utveckla sig själva och sina klasskamrater. Kvadraten är vår mest använda struktur i matten och de älskar den...” (intervju 2020-04-14).

Likaså hävdar Sara att sin förskoleklass arbetar sakta men säkert med att utveckla matematiken med hjälp av det kooperativa lärandet och att det fungerar överraskande bra. Sara slår slag för att det gäller att anpassa strukturerna lite mer till förskoleklassen än elever som är lite äldre. Strukturen hon använder mycket utöver de tidigare nämnda är *hör vi ihop?* Sara:

“Denna struktur är bra för min förskoleklass och går bra att anpassa svårighetsmässigt. Den handlar om att elever har varsitt kort med en upplysning eller en fråga. Kortet passar då ihop två och två. När jag säger “upp och gå”, går eleverna upp och cirkulerar runt bland varandra och byter kort med dem de möter på vägen. När jag sedan säger “para ihop”, letar eleverna efter den kamrat som har ett kort som matchar deras egna. Denna tycker mina elever om och det går att utmana dem på ett bra sätt...” (intervju 2020-04-13).

Resultatet visar att samtliga lärare är överens om att det ämne där de märkt störst skillnad efter de applicerat det kooperativa lärandet i undervisningen är matematik. Lärarna menar att i den traditionella undervisningen har matematik varit det ämnet de haft störst utmaningar med. Det kooperativa lärandet i undervisningen har enligt lärarna

bidragit till att eleverna använt varandra som lärresurser och fått en positiv inverkan på eleverna och deras resultat.

4.3.1 Analytiska reflektioner

Efter sammanställningen av resultatet gällande ämnet matematik inom det kooperativa lärandet i undervisningen, framgår det att samtliga lärare är övertygande om att de märkt störst skillnad i ämnet matematik. Utifrån det sociokulturella perspektivet hävdar Säljö (2010) att människan utvecklas främst i interaktion med andra människor och i en kreativ värld. Inom det kooperativa lärandet har lärarna relativt fria händer att utifrån strukturer arbeta kreativt och låta eleverna vara delaktiga i lärandet.

Lärarna hävdade att det kooperativa lärandet har bidragit till att eleverna blivit mer intresserade och aktiva när det kommer till ämnet matematik. Samt att deras attityd till att ta hjälp av andra och hjälpa andra har förändrats. Detta kan likställas med Vygotskijs (1999) tankar om att man inom skolan och lärandet bör utnyttja elevers naturliga resurser och låta individerna vara delaktiga i lärandet och skapa en aktiv lärmiljö. Det kan även identifieras med Olles berättelse huruvida det kooperativa lärandet har frigjort mer tid till elever som är i behov av extra stöttning. Det går att dra en slutsats hur det sociokulturella perspektivet ligger till grund för det kooperativa lärandet i undervisningen, som i detta resultat visar positivt.

Säljö (2010) hävdar att i det sociokulturella perspektivet skapar kommunikation och språk en viktig roll, vilket kan lärarna bekräfta när de hävdar att eleverna utvecklas i matematik sedan de fått börja arbeta mer aktivt med ämnet. I den traditionella skolan, som Vygotskij (1999) var motståndare till, handlar kommunikationen om en envägskommunikation. Läraren står för all kommunikation och eleverna är passiva mottagare. I det kooperativa lärandet blir lärandet en aktiv process som alla deltar i. Slutsatsen av att lärarna upplever att elevernas resultat inom matematiken förändrats till något positivt, blir att interaktionen och samspelet med andra elever varit en faktor till förändringen. Detta kan kopplas samman till undersökningens syfte hur det kooperativa

lärandet har förändrats elevernas samarbete. Slutsatsen är att lärarnas upplevelse är att elevers samarbete inom matematiken har bidragit till att eleverna höjt sina resultat och förändrat attityden till ämnet.

Lars Dale (1998) menar att Vygotskij hävdar att barnets utveckling sker primärt i skolan och därav behöver undervisningen vara inspirerade av kreativa lekar som frigör elevens medvetande. Detta kan sätta likhetstecken med lärarnas upplevelse hur det kooperativa lärandets strukturer har förändrats elevernas utveckling, men framför allt att attityden till ämnet.

4.4 Samarbete och social utveckling

Ett av undersökningens syfte var att undersöka hur det kooperativa lärandet har förändrats elevers samarbete i klassrummet ur ett lärarperspektiv. Efter sammanställningen av samtliga intervjuer angående hur lärarna upplever elevernas samarbete i klassrummet var det påtagligt att lärarna hade samma upplevelse.

Karin menar att ett gott samarbete hos eleverna är ett grundligt mål som ska strävas efter även undervisningen sker traditionellt eller i någon annan form. Hon var dock tydlig med att det finns inget annat tillvägagångssätt som hon har använt sig av i undervisningen, som varit så tydligt inriktad på samarbete och interaktion som det kooperativa lärandet. Karin:

“Jag har ett ganska tydligt exempel när det gäller samarbete. Det var en elev i början på 4:an.

Under en kooperativ övning arbetade vi med en struktur där de skulle diskutera med sin axelkompis och komma fram till ett svar. Eleven sa verkligen uttryckligen, ‘nej jag tänker inte visa vad jag har svarat, för då är de ju fusk!! Då får ju x hjälp av mig och det tänker inte jag vara med på!’”. Jag vet inte hur många gånger jag försökte säga att du får ju också hjälp av din axelkompis eller lärgrupp. ‘Nej, jag tänker inte visa hur jag gör’. Hon liksom höll om sitt arbete fysiskt med kroppen och ville verkligen inte visa det. Det var hennes egna arbete. Det har verkligen försvunnit gradvis till att hon nu faktiskt jobbar och pratar med sin axelkompis och kan dela en diskussion, visa hur de har tänkt och de stöttar varandra när den ena eller andra inte kan eller förstår något.

Där har jag kunnat se en tydlig skillnad och kunnat se nyttan att andra visar och förklarar sina arbeten. Vilket hon själv också kan se, att hon själv får stöd och då kanske jag ska stötta andra. Ett tydligt exempel på hur samarbetet har utvecklats'' (intervju 2020-04-14).

Samtliga lärare är starkt övertygade om att det kooperativa lärandet har haft stor positiv inverkan på att öka elevernas samarbete. De menar att grunden inom kooperativt lärande baseras framförallt på samarbete med sina klasskamrater. Lisa är en av lärarna som slår hårdast för att elevernas sociala utveckling har förändrats markant. Hon menar att samarbete bidrar också till att elevernas sociala förmågor utvecklas och eleverna lär sig att bry sig om klasskamrater även om de inte är bästa vänner utanför skolan. Lisa:

''En gång när jag delade ut en uppgift om högläsning till olika elever i klassen hade jag missat att en av dessa eleverna har lite svårt för läsförståelse. Men då kom en elev fram till mig, som tillhör den här elevens lärgrupp och sa ''fröken fröken, x tycker det är jättejobbigt att läsa högt för han stammar och hackar sig, men vi har valt att göra såhär istället; vi ställer frågor till honom och så svarar han på frågorna. För han kan ju liksom svaren, för vi har gjort uppgiften. Men det är bara det att han tycker det är svårt och jobbigt att läsa högt''. Så de hittar varandras styrkor och svagheter, men framför allt har deras samarbete bidragit till en social utveckling.

Dem som ligger i framkant, de lär ju sig ändå. Vissa säger ju: ''ja men då stannar ju de i utvecklingen när de bara ska samarbeta hela tiden''. Men det gör dem inte, för när man lär sig något så gör man ju det i olika nivåer. Det är olika grader av förståelser. Och när man kommer dit där man kan förklara sin kunskap för någon annan då har man kommit långt. Så där ger man ju en utmaning också i form av samarbete, men på ett annat sätt. Då blir det: din uppgift blir att förklara för din axelkompis hur du har kommit fram till det här. Så jag skulle vilja säga att kooperativt lärande utvecklar elevernas samarbetsfärdigheter och sociala utveckling'' (intervju 2020-04-07).

Resultatet av intervjuerna visar att lärarna anser att det kooperativa lärandet haft en positiv inverkan på elevernas samarbetsförmåga och sociala utveckling. Det finns tydliga tecken på att lärarna upplever att deras klass har fått en annan sammanhållning och en lättare stämning i klassrummet. Det kooperativa lärandet i undervisningen har bidragit till att eleverna har vant sig vid att samarbete med olika elever och därmed inte fastnar vid att endast arbeta med sina ''vänner''. Slutligen kan resultatet sammanfattas

att lärarnas upplevelse är att elevernas samarbetsförmågor förstärkts efter de applicerat det kooperativa lärandet i undervisningen.

4.4.1 Analytiska reflektioner

Efter sammanställningen av undersökningens resultat gällande elevers samarbete och sociala utveckling i samband med kooperativt lärande i undervisningen, framgår det att lärarnas upplevelse är likvärdiga. Lärarna finner att det kooperativa lärandet har utvecklats och ökat förmågorna hos eleverna att samarbeta med andra elever och ta ansvar för varandra. Detta kan likställas med det som Vygotskij hävdar, att kunskap konstrueras genom samarbete i en kontext (Vygotskij, 1999,).

En sociokulturell syn på bedömning inriktar sig på frågor som gäller kvaliteten på elevens deltagande i läroaktiviteterna (Dysthe, 2003 s.40) Det handlar i stora drag om att elevens egna resultat inte bara ligger till grund för en bedömning av elevens kunskap, utan också att eleven ska delta i en kunskapsgemenskap som innebär att utvärdera sitt eget och gruppens arbete (Dysthe, 2003). Detta kan jämföras med det som lärarna hävdar att det kooperativa lärandet i undervisningen bidrar till, att elevernas samarbetsförmågor och sociala förståelse utvecklas.

Det går att dra slutsatsen av att lärarna upplever att det kooperativa lärandet har öppnat upp för mer utrymme för samarbete med hjälp av strukturerna, men även placeringen i klassrummet med lärgrupp, ögonkompis och axelkompis. Detta identifieras med det kooperativa lärandets grundtankar om att bygga upp ett klassrum som inkluderar elever på ett kreativt sätt tillsammans med andra elever (Johnson & Johnson, 1999).

En slutsats som kan dras av att lärarna förespråkar det kooperativa lärandet som ett tillvägagångssätt i undervisningen är att det verkar elevers utveckling för framtiden. Vygotskij (1999) hävdar att interaktion med andra är en förutsättning för livet och barn bör därför lära sig att integrera redan i ung ålder om än viktigare i skolan, då skolan står för en stor del av fostran.

Ett av undersökningens syfte var att undersöka lärarnas upplevelse av hur det kooperativa lärandet har påverkat elevernas samarbete. Baserat på resultatet kan vi dra slutsatsen att genom lärarnas positiva erfarenhet finns det en vinning av att använda det kooperativa lärandet i undervisningen för att utveckla elevernas samarbetsfärdigheter och sociala kompetens.

4.5 Lärarens engagemang - ett krav i det kooperativa lärandet

En av undersökningens frågeställningar handlade om vilka nackdelar som lärarna upplevde med det kooperativa lärandet som ett tillvägagångssätt i undervisningen. Trots det att vi genom hela undersökningen präglas av positiva upplevelser kring det kooperativa lärandets effekter på elever finns det utmaningar som lärarna står inför, även om det inte är allt för mycket. Efter att ha sammanställt resultatet av intervjuerna var det gemensamt att alla lärare hävdade att det kräver ett stort engagemang och mycket tid från läraren när man använder sig av det kooperativa lärandet i undervisningen. Olle:

“Det kooperativa lärandet har mycket fördelar och är överlag väldigt positivt, dock ska man komma ihåg att det kräver mycket av oss som lärare. Att planera och förbereda inför att använda en struktur som kanske är över på 10 minuter, till exempel. Men det frigör också mycket tid under lektionerna, vilket framför allt är jättebra. Men just planeringen och förberedningen är ett krav som är stort” (intervju 2020-04-17).

Både Lisa och Karin menar också att det krävs lite fingertoppskänsla när man parar ihop lärgrupper, ögonkompis och axelkompis. Det behöver vara elever som kompletterar varandra och som kan växa som varandras läresurser, eftersom det kooperativa lärandet går ut på det. Lisa:

“Det gäller att tänka efter när man placerar eleverna. Exempelvis kan jag inte placera en lärgrupp med fyra elever som har svårt för läsförståelse. Utan man behöver ha lite eftertanke med de val och placeringar man gör, för att få ut det bästa av det kooperativa lärandet” (intervju 2020-04-07).

Slutligen visar resultaten att intervjupersonerna talar för lika artiga utmaningar inom det kooperativa lärandet. Främst handlar det om planeringen och förberedningen med material inför undervisningen. Men även att strukturera placeringen i klassrummet för att få ut så mycket av möjligt av målen med det kooperativa lärandet.

4.5.1 Analytiska reflektioner

Efter sammanställningen av det presenterade resultatet framgår det att lärarna upplever några få utmaningar med det kooperativa lärandet i undervisningen. Kagan & Stenlev (2017) menar att för att det kooperativa lärandet ska bli lyckat i undervisningen krävs det engagerade lärare som tar sig tiden att förbereda material och planera de olika strukturernas innehåll noga. Detta identifieras med det som lärarna, framför allt som Olle menar är en stor utmaning.

Även om Vygotskij menar att bakgrunden med det sociokulturella perspektivet är att det ska frigöra en envägskommunikation i skolan och göra att kommunikationen sker aktivt och bidrar till lärande, så kan man här dra slutsatsen det blir ett stort krav på läraren till att upprätthålla ett aktivt lärande (Säljö, 2010). Johnson & Johnson (1999) menar att det kooperativa lärandet baseras på att läraren är positiv och aktiv till att skapa ett klassrum som används för att lärandet ska bidra till kunskapsgemenskap. Lärarens uppgift i det kooperativa lärandet handlar om att ta stort ansvar för att kunskapen ska vara aktiv samt att eleverna deltar i lärandet (Johnson & Johnson, 1999, s. 89).

Resultatet besvarar en av undersökningens frågeställningar angående vilka nackdelar som läraren upplever i det kooperativa lärandet. De teoretiska utgångspunkterna angående kraven på läraren speglar lärarnas upplevelse om verklighetens föreställningar.

5.0 Diskussion

Med koppling till undersökningens syfte och frågeställningar har undersökningens fokus varit att beskriva lärarnas upplevelse och erfarenhet av elevers delaktighet och samarbete i samband med det kooperativa lärandet i undervisningen. Undersökningen har som tidigare nämnts utgått från lärare som är positivt inställda till att använda det kooperativa lärandet som ett tillvägagångssätt i deras undervisning. Ett annat mål med undersökningen har varit att synliggöra lärarnas positiva upplevelse för att i längden få fler lärare att applicera detta tillvägagångssätt.

Resultatet har synliggjort undersökningen kring de olika elementen inom kooperativt lärande och hur detta tillvägagångssätt bidragit till eleverna blir delaktiga i sitt lärande samt hur elevernas samarbetsfärdigheter har ökat. Även lärarens betydelsefulla roll har synliggjorts i resultatet, samt vad som krävs av läraren för att uppnå målen inom det kooperativa lärandet. För att det kooperativa lärandet i undervisningen ska generera bästa möjliga resultat är det viktigt att både läraren och eleven förstår syfte och innebörd med tillvägagångssättet. Detta har också lyfts fram i resultatet huruvida begreppen inom det kooperativa lärandet är en viktig del för att lyckas uppnå hög delaktighet och bra samarbete.

Undersökningen har präglats av det sociokulturella perspektivet som teoretisk utgångspunkt och i resultatet är det tydligt att det kooperativa lärandet i undervisningen bygger på teorins grunder. Vygotskij (1999) menar att elevers språk inte handlar om muntlig kommunikation utan till stor del handlar om den sociala interaktionen. Detta underbygger det sociokulturella perspektivet som hävdar att människans lärande utvecklas i form av samspel med andra (Säljö, 2010). Det kan leda till undersökningens resultat hur lärarens upplevelse av elevers sociala förmåga har förändrats och utvecklats över tid sedan det kooperativa lärandet applicerades i undervisningen.

I den analytiska reflektionen av resultatet kring ämnesspecifika begrepp, nämnde jag att en av de negativa aspekterna skulle kunna vara att eleverna uppfattar lärarens beslut av

axelkompis etc. som att läraren intar en maktposition. Det skulle kunna uppfattas av eleverna att läraren använder sig utav maktutövning när läraren beslutar vilka som hamnar i till exempel samma lärgrupp eller axelkompis. Dock tror jag att det skulle bli problematiskt om eleverna själva skulle vara med och fatta beslut angående strukturer eller placering. Dock framkom det i undersökningen att hälften av lärarna faktiskt lät eleverna vara med och påverka till viss del. En annan aspekt kring lärarnas engagemang, vilket är ett krav inom det kooperativa lärandet, är att det kan skapa ojämlikhet i undervisningen för eleverna beroende på vilken lärare de har. Eftersom det kooperativa lärandet inte är ett obligatoriskt tillvägagångssätt i undervisningen kan det bli problematiskt när elever har lärare som använder sig av det kooperativa lärandet och det traditionella tillvägagångssättet. Hur blir förutsättningarna för eleverna i denna aspekt?

Det kooperativa lärandet i undervisningen är ett väl beprövat och forskat område och den allra största delen av forskningen pekar på att det är ett tillvägagångssätt som påverkar eleven positivt. Jag är av uppfattningen att elever utvecklas på ett annat sätt när undervisningen baseras på samarbete med andra elever, tydliga mål, kreativt lärande och att alla elever är delaktiga i lärandet.

Innan undersökningen var jag positiv till det kooperativa lärandet efter att ha läst på om vad detta tillvägagångssätt innebar, hur strukturerna funkar samt att det baseras på att eleverna är varandras tillgångar. Efter undersökningen har jag blivit ännu mer övertygad om att det är ett fungerande arbetssätt. Dock finns det undantag med tanke på att det kan finnas elever som inte uppskattar att arbeta med mycket fokus på grupper och samarbete. Men i det stora hela har min uppfattning bara förstärkts och jag skulle själv vilja slå ett slag för att lärare och pedagoger applicera det kooperativa lärandet i undervisningen. Det kooperativa lärandet är ett pedagogiskt förhållningssätt som går att utöva i olika former och anpassa efter pedagogisk verksamhet. Det betydelsefulla är att utgå från de grundläggande tankarna om att lärande och utveckling sker i samband med kreativ interaktion med andra människor.

5.1 Slutsats

Min slutsats av undersökningen är att lärarens upplevelse är generellt positivt och lärarna ser stor vinning och fördel med att arbeta med kooperativt lärande i undervisningen. Undersökningen visar att det kooperativa lärandet är ett väl fungerande pedagogiskt tillvägagångssätt. Tillvägagångssättet inriktar sig in på att eleverna ska ta hjälp av andra elever för att utvecklas, vilket lärarna i undersökningen bekräftar som ett positivt arbetssätt. Det kan slutligen bekräftas att det till stor del råder enighet mellan den tidigare forskning som har presenteras och undersökningen som gjorts. Det går inte att visa några tydliga skillnader mellan den tidigare forskningen och denna undersökning, utan undersökningen styrker snarare den tidigare forskningen kring kooperativt lärande. Undersökningen gjordes med en deduktiv ansats som innebär att jag utgått ifrån den valda teoretiska ramen, för att undersöka om den stämmer. Resultatet har visat att det sociokulturella perspektivet och övrig teori om att elevers delaktighet och samarbete ökar i samspel med andra människor stämmer i verkligheten. Vilket besvarar undersökningens syfte om att det kooperativa lärandet i undervisningen gör denna teori möjlig.

5.2 Vidare forskning

Det kooperativa lärandet som tillvägagångssätt i undervisningen är som tidigare nämnt ett väl forskat område från både lärare- och elevperspektivet. Jag skulle dock vilja se mer framtida forskning gällande elevers uppfattning om lärarens roll i det kooperativa lärandet, för att på ett tydligare vis lyckas säkerställa att eleven inte känner maktutövning från läraren i samband med att eleven arbetar så nära andra elever, som hen själv inte får välja. En annan viktig del är att mycket forskning riktar sig mot elever i ung ålder och mindre mot äldre elever. Det skulle vara intressant att få ännu mer kunskap om hur det kooperativa lärandet i undervisning fungerar längre upp i åldrarna, som exempelvis gymnasium samt universitet. I diskussionen ifrågasatte jag huruvida elever påverkas av att ha både lärare som använder sig utav det kooperativa lärandet i undervisningen och inte. Detta skulle vara en fråga att ta med till den vidare forskningen hur det påverkar eleverna och skapar ojämlikhet i klasserna beroende på vilken lärare eleverna får samt vilket tillvägagångssätt de använder.

Referenser

Alvesson, M. (2011) *Intervjuer - genomförande, tolkning och reflexivitet*. Malmö: Liber AB.

Backman, J. (2016). *Rapporter och uppsatser*. (3:a uppl.). Lund: Studentlitteratur AB.

Brinkkjar, U. & Höyen, M. (2013) *Vetenskapsteori för lärarstudenter*. Lund: Studentlitteratur AB.

Bryman, A. (2012) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB.

Bråten, I. (red). (1998). *Vygotskij och pedagogiken*. Lund: Studentlitteratur AB.

Bråten, I. & Thurmann-Moe, A-C. (1998). ‘‘Den närmaste utvecklingszonen som utgångspunkt för pedagogisk praxis’’ i Bråten, I. (red). *Vygotskij och pedagogiken*. Lund: Studentlitteratur AB.

Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. (1.uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Dahlgren, O. L. (2009). ‘‘Fenomenografi’’ i Fejes, A. & Thornberg, R. (red). (2009). *Handbok kvalitativ analys*. Stockholm: Liber AB.

Dysthe, O. (red). (2003) *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur AB.

Fejes, A. & Thornberg, R. (red). (2009). *Handbok kvalitativ analys*. Stockholm: Liber AB.

Fohlin, N., Moerkerken, A., Westman, L. & Wilson, J. (2017) *Grundbok i kooperativt lärande - vägen till det samarbetande klassrummet*. Lund: Studentlitteratur AB.

Fohlin, N. & Wilson, J. (2018) *Kooperativt lärande i praktiken*. Lund: Studentlitteratur AB. 37

Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. (2002). Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig på Internet: https://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf Hämtad 200505

Gillies, R. M. (2014). Developments in Cooperative Learning: Review of Research. *Anales de Psicología/Annals of Psychology*, 30(3), 792-801

Gillies, R. M. (2016). Cooperative learning: Review of research and practice. *Australian journal of teacher education*. 41(3), 3.

Johnson, D. & Johnson, R. (1999). *Learning together and alone - cooperative, competitive, and individualistic learning*. (5. ed.) California: Allyn and Bacon..

Kagan, L., Kagan, M., & Kagan, S. (1997). *Cooperative learning structures for teambuilding*. San Clemente: Kagan Publishing.

Kagan, S. & Stenlev, J. (2017). *Kooperativt lärande: samarbetsstrukturer för elevaktivundervisning*. Lund: Studentlitteratur AB.

Kroksmark, T. (2013) *Den tidlösa pedagogiken - en till en i skolan på vetenskaplig grund*. Malmö: Studentlitteratur AB.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (2:a uppl.) Lund: Studentlitteratur AB.

Laal, M. (2013). Positive interdependence in collaborative learning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 93, 1433-1437.

Lars Dale, E. (1998). "Lärande och utveckling i lek och undervisning" i Bråten, I. (red). *Vygotskij och pedagogiken*. Lund: Studentlitteratur AB. Lindqvist, G. (1999) *Vygotskij och skolan*. (red). Lund: Studentlitteratur AB.

Lindkvist, M. (2003). *Individualisering: att kliva ur och vara i gemenskap* (Doktorsavhandling, dissertation, Linköping University, Linköping). Hämtad: <http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:763854/FULLTEXT01.pdf>

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (2011:reviderad 2019). (2019) Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på: <https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr11-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet?> Hämtad 200415

Puzio, K., & T. Colby, G. (2013). Cooperative Learning and Literacy: A Meta-Analytic Review.

Journal of Research on Educational Effectiveness,(6)4, 339-360, DOI:
[10.1080/19345747.2013.775683](https://doi.org/10.1080/19345747.2013.775683)

Säljö, R. (2010). *Lärande i praktiken - ett sociokulturellt perspektiv*. (2:a uppl.)
Stockholm: Nordstedts.

Säljö, R. (2017) *Lärande - en introduktion till perspektiv och metaforer*. Malmö:
Gleerups AB.

Säljö, R. (2013) *Lärande & kulturella redskap - om lärprocesser och det kollektiva
minnet*. (3:a uppl.). Lund: Studentlitteratur AB.

Tran, V. D. (2019). Does Cooperative Learning Increase Students' Motivation in
Learning? *International Journal of Higher Education*, 8(5), 12-20. URL:
<https://doi.org/10.5430/ijhe.v8n5p12>

Turgut, S., & Gülşen Turgut, İ. (2018). The effects of cooperative learning on
mathematics achievement in turkey a meta-analysis study. *International Journal of
Instruction*, 11(3), 663-680 URL: <https://doi.org/10.12973/iji.2018.11345a>

Vygotskij, L. (1999) *Tänkande och språk*. (K. Öberg Lindsten, övers.). Göteborg:
Daidalos AB. 39

Vygotskij, L. (1995) *Fantasi och kreativitet i barndomen*. (K. Öberg Lindsten, övers.).
Göteborg: Daidalos AB.

Williams, Pia (2006). *När barn lär av varandra: samlärande i praktiken*. Stockholm:
Liber AB.

Bilagor

Bilaga 1. Informationsbrev

Till intervjupersonerna,

Jag heter Amanda Clang och är student vid Lunds universitet, sociologiska institutionen och utbildar mig till beteendevetare.

I min kandidatkurs ingår det att jag genomför en studie som ska resultera i ett examensarbete. Fokuset i min studie riktar sig mot det kooperativa lärandet. Syftet med min studie är att ur ett lärarperspektiv få en ökad insikt om hur lärarna upplever elevers delaktighet och samarbete i klassrummet, utifrån ett kooperativt tillvägagångssätt.

Jag kommer därför att genomföra en intervjustudie. Det rör sig om totalt fyra lärare på fyra olika skolor.

Intervjun som beräknas att ta ca 40–60 minuter, kommer att spelas in. All information som delges mig kommer att behandlas konfidentiellt. Detta innebär att framkomna data kommer att presenteras i studien på ett sätt så att de inte kan kopplas till enskilda personer eller skolorna. De bandinspelningar som görs i denna studie kommer i sin helhet enbart att vara tillgängliga för mig. Lärarnas deltagande i studien är frivilligt, vilket innebär att ni när som helst har rätt att dra sig ur, även mitt under pågående intervju.

Tack på förhand!

Har du ytterligare frågor och funderingar angående studien så får Du gärna kontakta mig.

Med vänlig hälsning.

Amanda Clang

Lunds universitet

Telefon: 076-7840546

Mail: amandaclang@hotmail.com

Bilaga 2. Intervjuguide

Presentation:

- Presentation av mig och undersökningens syfte.
- Kort information om informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.
- Tackar intervjupersonen för hans deltagande i undersökningen.

Inledning

Vad är det bästa med att vara lärare?

Vilken ÅK har du?

Hur länge har du varit lärare?

Hur kommer det sig att du valde att arbeta med det kooperativa lärandet?

Vad är, enligt dig, det bästa med det kooperativa tillvägagångssättet?

Hur länge har du använt dig av det kooperativa lärandet?

Om jag säger samarbete, vad tänker du på då?

Kan du ge mig några exempel på ett samarbete?

Hur upplever du att samarbetet i klassrummet fungerar?

I vilka sammanhang får eleverna öva samarbetsförmåga på dina lektioner?

Anser du det viktigt att eleverna förstår meningen med det kooperativa lärandet?

Är eleverna medvetna om vad de begrepp betyder som finns inom det kooperativa lärandet? Exempelvis axelkompis, lärgrupp etcetera.

Hur ser du på elevens sociala utveckling? Ge gärna några exempel.

Ser du att det kooperativa lärandet på något sätt bidrar till att eleverna blir mer delaktiga i klassrummet? Om ja, berätta gärna mer. Om nej, motivera gärna.

Kan du berätta lite om de strukturer som det kooperativa lärandet kräver?

Berätta hur du anser att dessa strukturer hjälper elever att bli delaktiga i lärandet.

Har dessa strukturer någon påverkan på eleverna, positivt eller negativt?

Vilket ämne anser du att det kooperativa lärandet har mest effekt i?

Vilka utmaningar ser du inom det kooperativa lärandet?

Är det något mer du har kommit på och skulle vilja tillägga?

Genomgående följ upp frågorna med följdfrågor, som; Varför? Vad menar du?

Hur? Berätta mer. På vilket sätt?

Försök att vända tillbaka till frågor under intervjun för att försöka fördjupa reflektionen, med följdfrågor.

LUNDS UNIVERSITET
Sociologiska institutionen
Avdelningen för pedagogik
Box 114, 221 00 LUND
WWW.soc.lu.se